

Samisk samtid i museets samling

av Leif Pareli

Gjennom årene har venneforeningen flere ganger vist oppmerksomhet om museets samiske samling, og flere gjenstander er blitt kjøpt inn takket være midler fra foreningen. Her skal nevnes noen få fra året 1992. Det året åpnet museet en samisk plass i Friluftsmuseet, og kombinerte åpningen med en samisk kulturfestival, der det deltok samer fra inn- og utland, og der lavvoer og salgsboder satte preg på området ved den nybygde gammen. Museet benyttet anledningen til å kjøpe en rekke fine gjenstander laget av den sørsamiske kunsthåndverkeren Hilma Jáma (f. 1956) fra Snåsa. Her vises to av gjenstandene: En pung av reinskinn med tinntrådbroderi, og et flettet perlebånd – begge teknikker er særpreget for sørsamisk tradisjon.

Samisk husflid innkjøpt med støtte fra venneforeningen i 1992.
Foto: Leif Pareli/Norsk Folkemuseum.

I forbindelse med festivalen hadde Norsk Folkemuseum invitert to representanter for Urfolksmuseet i Lovozero (samisk: Lujávra), en liten by midt inne på Kolahalvøya som er sentrum for den fåtallige samiske befolkningen i Russland. Dette var i juni 1992, bare noen måneder etter at Sovjetunionen var gått i oppløsning, og det var blitt mulig for samene der å få kontakt med samene i de nordiske landene. For de to kvinnene som kom til Folkemuseet var det første gang de var utenfor den nå oppløste Sovjetunionen, og alt de opplevde var nytt for dem. De hadde tatt med en del nylagete gjenstander som Folkemuseet nå benyttet anledningen til å kjøpe inn til samlingen, takket være midler fra venneforeningen. Her vises to eksempler: En dukke av en kolasamisk mann, meget nøyaktig i alle detaljer i drakt og utstyr, og et perlebrodert smykke – perlebrodering er en gammel teknikk brukt blant de østligste samene.

Samiske kulturdager
på Folkemuseet juni 1992.
Foto: Leif Pareli/
Norsk Folkemuseum.

Det må ellers nevnes at besøket fra Russland fikk flere positive virkninger. Museets medarbeider Bjørn Aarseth dro på visitt til Kola, og sørget for innkjøp av en kopimaskin, som museet i Lovozero ikke hadde råd til å kjøpe selv. Noen år senere, i 2002, reiste så undertegnede til Kola, for å samle stoff om samene, grenselandets urfolk, til den store utstillingen "Norge og Russland" som Folkemuseet laget i samarbeid med Det russiske etnografiske museum i St. Petersburg. Også nå ble besøket ved museet i Lovozero et høydepunkt på turen, ikke minst møtet med de to kvinnene som hadde kommet til Norge i 1992.

Museet kunne gjøre flere innkjøp av samisk kunsthåndverk under festivalen den sommeren, takket være midler fra venneforeningen. Her vises en vakker eske av tre og reingevir, laget av sløyderen Per Andersen fra Nesseby, og en kniv laget av den lulesamiske sløyderen Anders Paulsen fra Tysfjord. Venneforeningen har også senere gitt bidrag til museets samiske virksomhet. Det gjelder blant annet opprusting av Sameplassen i Friluftsmuseet, der gammen fra 1992 tross flere krafttak har vist seg krevende å holde ved like. Ikke minst medfører det relativt milde og fuktige klimaet på Bygdøy at veggtorven stadig vokser over med et villnis som ikke passer i det fjellmiljøet som denne boplassen skal forestille. Pr. 2020 diskuteres det flere forskjellige muligheter for hvordan plassen kan fornyes og forbedres. Kanskje får venneforeningen også her en anledning til å bidra til å styrke museets samiske virksomhet i årene som kommer.

Konservtor NMF Leif Pareli er konservator NMF og tidligere ansvarlig for urbefolkning og minoriteter og LHBT spørsmål.

